

Szülés, születés 1988-2013 A rendszerváltás gyermekei

Dávid Beáta, TK SZI

Eltűnő értékek nyomában: kutatási adatok újrahasznosítása

2022. október 6.

Panel kutatás

Losonczy Ágnes vezetésével

1. hullám: 1988-89–ben első gyermeküket váró édesanyák körében
2. hullám: 1989-90-ben gyermek egy éves kora körül – anya és apa

.....

2010-ben Losonczy Ágnes előben a kutatásról OTKA pályázat

3. hullám: 2012-ben 23-24 éves fiatalok és szüleik (!)

Dilemmák

- Kit kérdezzünk?
  - halál esetén, apa nincs ott, gyermekkel történt valami
- Ki kérdezzen?
  - lelkes „amatőrök”?
- 2-3 kérdőív időbeli lebonyolítása
- Mit és hogyan kérdezzünk? (kvantitatív-kvalitatív)

Kérdőívek begépelése, újak összeállítása

II. TERHESSÉGEZ VALÓ VISZONYA – A FELFEDEZÉSTŐL A JELENIG

E rövid bevezető után terhességéről szeretném kérdezni.

- Hányadik hónapban van? ..... hónap, vagy ..... terhességi hét
- Mióta tudja, hogy terhes?
  - „Első perctől”
  - A havi vérzés kimaradásától
  - ..... terhességi héttől
  - A magzatmozgás észlelésétől
  - .....
- Egyéb: .....
- Hogyan vette észre, miből tudta, hogy terhes? .....
- Mit érzett, mire gondolt, amikor megtudta? .....
- Változtak-e érzései az idők folyamán? Mikor változtak, mitől változtak és miben? (Árnyalt leírás) .....
- Teherbe esése előtt védekezett-e valamilyen módon? Szedett-e fogamzásgátlót vagy egyéb módon védekezett? Mikor hagyta abba?
  - Védekezés módja: .....
  - Meddig? .....
- Felmerült-e a terhessége elején, vagy a későbbiek során bármikor az abortusz gondolata? Ha igen: mikor gondolt rá? Miért? Mi tartotta vissza az abortusztól?
  - Igen (mikor, miért): .....
  - Nem
- Mikor tudta meg a férje (gyermeké apja), hogy terhes? .....
- Hogyan fogadta a hírt? .....
- És változtak-e az Ő (férje) érzései a kezdetektől? Mikor, mitől, miben? .....

11. Mit szolt a család a terhességhez?

	K = kezdetben				M = ma					
	Edesanya	Edesapa	Anyós	Após	Egyéb rokon					
	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M
Orült										
Közömbös volt										
Elutasító volt										
Nem tud róla										
Nem él										

Egyéb megjegyzés: .....

12. Tervezték-e a gyereket, vagy „úgy jött”?

TERVEZTEK – AKARTÁK

- Akarták és tervezték is – éppen időben születik
- akarták és tervezték is – korábban érkezik
- Akarták és tervezték is – régóta várják

NEM TERVEZTEK

- akarják
- Akarták, de nem tervezték – éppen időben születik
- Akarták, de nem tervezték – korábban születik
- Akarták, de nem tervezték – régóta szeretnék

NEM AKARTA(K)

- Őn akarta, férje nem, de nem tervezték
- Őn nem akarta, férje igen, de nem tervezték
- Nem akarták, nem tervezték
- Egyéb: .....

TOVÁBB A 15. KÉRDÉSRE!

Talán emlékszik arra, hogy, 1988-89-ben, amikor első gyermekét várta, felkeresték Önt az MTA munkatársai és ekkor egy interjút készítettek Önnel. Most azért kerestük fel ismét, hogy az elmúlt 20 évről beszéljünk. Köszönjük, hogy válaszol kérdéseinkre!

A továbbiakban sok szó esik majd elsőszülött (1988/89-ben született) gyermekéről, ezért fontos, hogy ha róla beszélünk, tudjuk, hogy Ön hogy szólítja.

KÉRDEZŐ: TISZTÁZD A KÉRDŐIV KITÖLTÉSE ELŐTT!

A kérdezett gyermek keresztnéve, vagy az a név, ahogy Ön őt szólítja!

.....

KÉRDEZŐ: A KÉRDŐIV TOVÁBBI RÉSZÉBEN A GYERMEK NEVE, E JEL ..... HELYÉN FELOLVASANDÓ!

I. CSALÁDÖSSZETÉTEL

1. Először azt szeretném meg tudni, hogy hányan élnek ebben a lakásban. Kérem, önnel kezdve egyenként vegyük sorra, kik laknak itt együtt, milyen rokoni kapcsolatban állnak. Kezdjük Önnel!
IDE A TÁBLA

II. ISKOLA

1. Amikor 'a ..... született, mi volt az Ön legmagasabb iskolai végzettsége?

- kevésbé, mint 8 általános
- 8 általános
- szakmunkás, szakképesítéssel
- szakközépiskolai, szakképesítéssel
- gimnáziumi
- szakközépiskolai, szakképesítéssel
- akadémiai fokozat
- iskola, BA, BSC
- egyetem, MA, MSC

2. Járt-e azóta valamilyen iskolába, vagy részt vett-e valamilyen képzésben?

	Nem	Igen	Ha igen, mi?
Levegőtisztaság			
Feladatok tanulmányokba kezdett			
Befolyásolt a feladatok tanulmányait			
Tudományos fokozatot szerzett			
Nyelvintézet szerzett			
Egyéb tanfolyamon vett részt -1			
Egyéb tanfolyamon vett részt -2			
Egyéb tanfolyamon vett részt -3			

Elégedett-e jelenlegi iskolai végzettségével?

- Igen nem
Tervez-e további tanulmányokat?
nem → Miért, mi az oka? .....
igen → Miért, mi az oka? .....

III. MUNKA

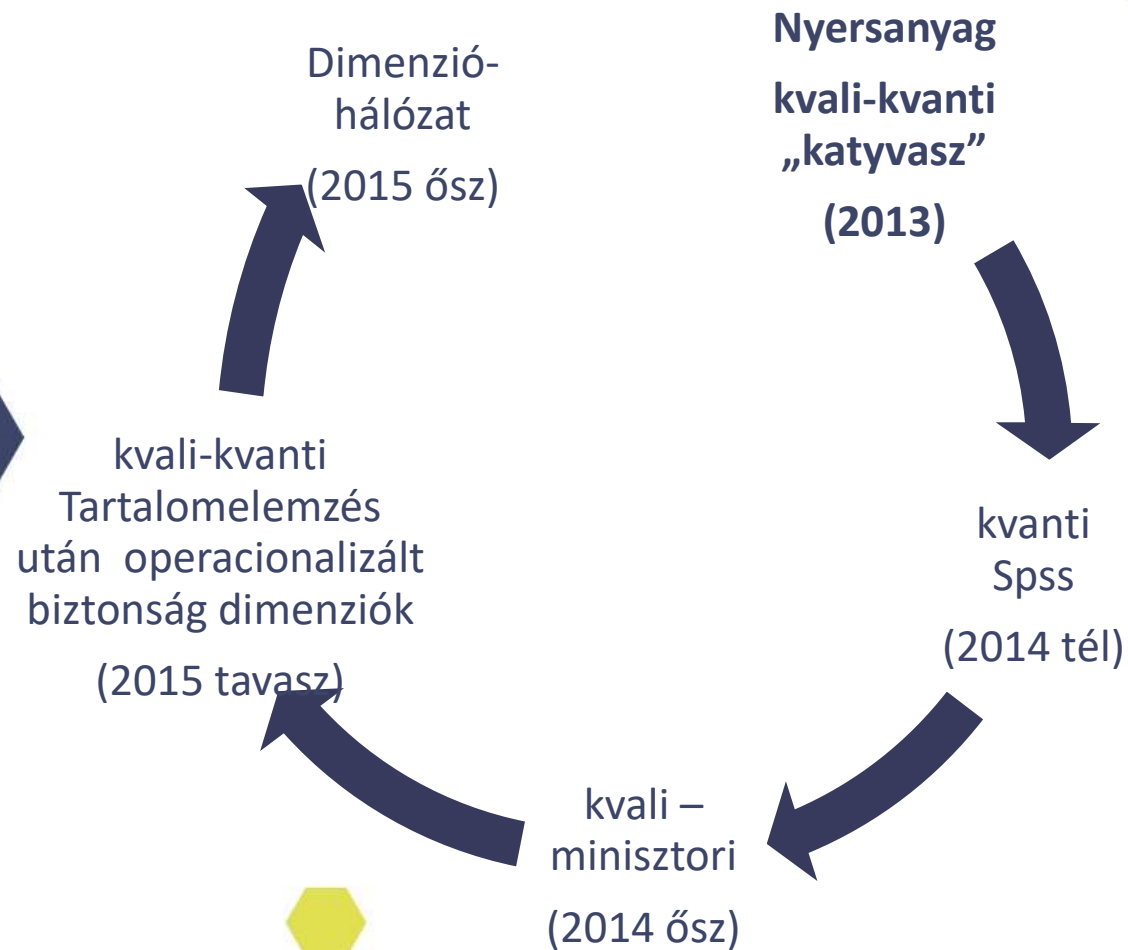
- Mi volt az Ön foglalkozása/munkaköre 'a ..... születése előtt? .....
- 'a ..... születése után mennyi ideig maradt otthon, meddig nem tért vissza a munkába?
.....évet és .....hó (ha kevesebb, mint egy év hány hónap) → menj a .....kérdésre!

99 - Azóta sem helyezkedett el → Miért nem? .....

Folytatott-e ezalatt az idő alatt bármiféle jövedelemszerző tevékenységet? (Mit, mikor) .....

Feldolgozás 2013 - 2016

Nyersanyag

tejes_adatbazis.sav [DataSet1] - IBM SPSS Statistics Data Editor

File Edit View Data Transform Analyze Direct Marketing Graphs Utilities Add-ons Window Help

tejes_adatbazis.sav [DataSet1] - IBM SPSS Statistics Data Editor

File Edit View Data Transform Analyze Direct Marketing Graphs Utilities Add-ons Window Help

29 : a1cs9_a Visible: 1813 of 1813 Variables

	a2el_k	a2el_hz	a3j cim	a4lhogy	a5szoba	a5lakas	a6haszn	a7valt	a8hatas	a_honap	a_tud	a_hogyan	a_miterz	a_valter	a_vede
22	1987	1988	tulajdonos	vásárlás	1	47	egész lakást	nagyobb...	nem	27	első perctől	érezte, bel...	szinte hihetetlen volt...	eleinte nem ...	gyógysz
23	1987	1987	egyéb	egyéb	1	35	egész lakást	önálló lak...	nem	36	terhesség...	menzesz k...	meglepődött, mert n...	kellemes,érd...	gyógysz
24	1988	1988	tulajdonos	OTP, szöv....	2	54	egész lakást	nem, mer...	nem	36	havi vérzés...	vérzés elm...	először nem fogta fő...	ahogy nőtt a...	gyógysz
25	1984	1984	tulajdonos	OTP, szöv....	2	55	egész lakást	más köm...	nem	30	első perctől	megézés, ...	amiért gyereket akar...	nagy igazlo...	
26	1988	1988	tulajdonos	OTP, szöv....	2	53	egész lakást	nagyobb...	igen	26	első perctől	érezte, apr...	nem lehetett felfogni	egyre türelm...	
27	1985	1985	főbérlő	bérlakás, s...	2	54	egész lakást	nem, mer...	nem	26	első perctől	hőmérőzés...	készültek rá	teljes lett a ...	
28	1982	1988	bérlő csalá...	szülők, rok...	2	42	egy részt	önálló lak...	nem	26	havi vérzés...	elmaradt a ...	örült	azért izgul, ...	óvszerre
29	1967	1988	tulajdonos ...	szülők, rok...	3	90	egy részt	önálló lak...	nem	34	terhesség...	azt gondolt...	orvosok korábban ne...	egyre erősö...	gyógysz
30	1988	1988	főbérlő	öröklés, aj...	2	54	egész lakást	nem, mer...	igen	35	havi vérzés...	késett a m...	örült, mert azt mond...	fokozódik az...	gyógysz
31	1985	1985	tulajdonos	OTP, szöv....	2	53	egész lakást	más köm...	nem	37	terhesség...	menzesz e...	nem örült neki, anya...	tulajdonképp...	gyógysz
32	1988	1988	tulajdonos	OTP, szöv....	2	54	egész lakást	nem, mer...	nem	33	első perctől	feszült a m...	csak vigyorogtam ör...	kíváncsiság...	megszal
33	1987	1987	egyéb	egyéb	1	18	egész lakást	önálló lak...	nem	38	havi vérzés...		örült	volt némi pro...	gyógysz
34	1988	1988	egyéb	egyéb	1	18	egész lakást	önálló lak...	nem	38	havi vérzés...	végülis orv...	nagyon szerettünk v...	alig várom, h...	nem véd
35	1982	1989	bérlő csalá...	szülők, rok...	2	54	egy részt	önálló lak...	nem	33	havi vérzés...		furcsa volt, nem is a...	mivel ő akart...	gyógysz
36	1986	1986	tulajdonos	OTP, szöv....	2	54	egész lakást	más köm...	nem	38	első perctől	elmaradt a ...	örültem, mert 1 évvel...	nem változta...	az előző
37	1987	1987	szolg.laká...	bérlakás, s...	2	54	egész lakást	nem, mer...	nem	38	havi vérzés...	késett a m...			gyógysz
38	1965	1987	főbérlő	öröklés, aj...	2	52	egész lakást	igen, vmi ...	nem	37	havi vérzés...		féltem, mert előzőle...	örülök és tür...	hüvelype
39	1989	1989	főbérlő	bérlakás, s...	2	52	egész lakást	nem, mer...	igen	32	havi vérzés...	menzesz e...	már vártuk		gyógysz
40	1986	1986	főbérlő	bérlakás, s...	2	53	egész lakást	nem, mer...	nem	33	terhesség...	nagyon há...	félt, mert a hányás ...		gyógysz
41	1989	1989	tulajdonos	vásárlás	2	56	egész lakást	nem, mer...	nem	41	havi vérzés...	menzesz k...	boldog volt	már nagyon ...	gumióvs
42	1987	1987	tulajdonos	OTP, szöv....	2	54	egész lakást	nem, mer...	nem	31	terhesség...	menzesz ...	jó érzés volt, régóta ...	a féltés foko...	gyógysz
43	1988	1988	albérlők	albérlés	2		egész lakást	önálló lak...	igen	30	terhesség...	mivel már ...	örült		nem véd
44	1973	1986	tulajdonos ...	szülők, rok...	3	75	egy részt	családi h...	nem		havi vérzés...	menzesz k...	nagyon örült	baba megm...	gyógysz

Nyersanyag

teljes_adatbazis.sav [DataSet1] - IBM SPSS Statistics Data Editor

File Edit View Data Transform Analyze Direct Marketing Graphs Utilities Add-ons Window Help

29 : a1cs9_a Visible: 1813 of 1813 Variables

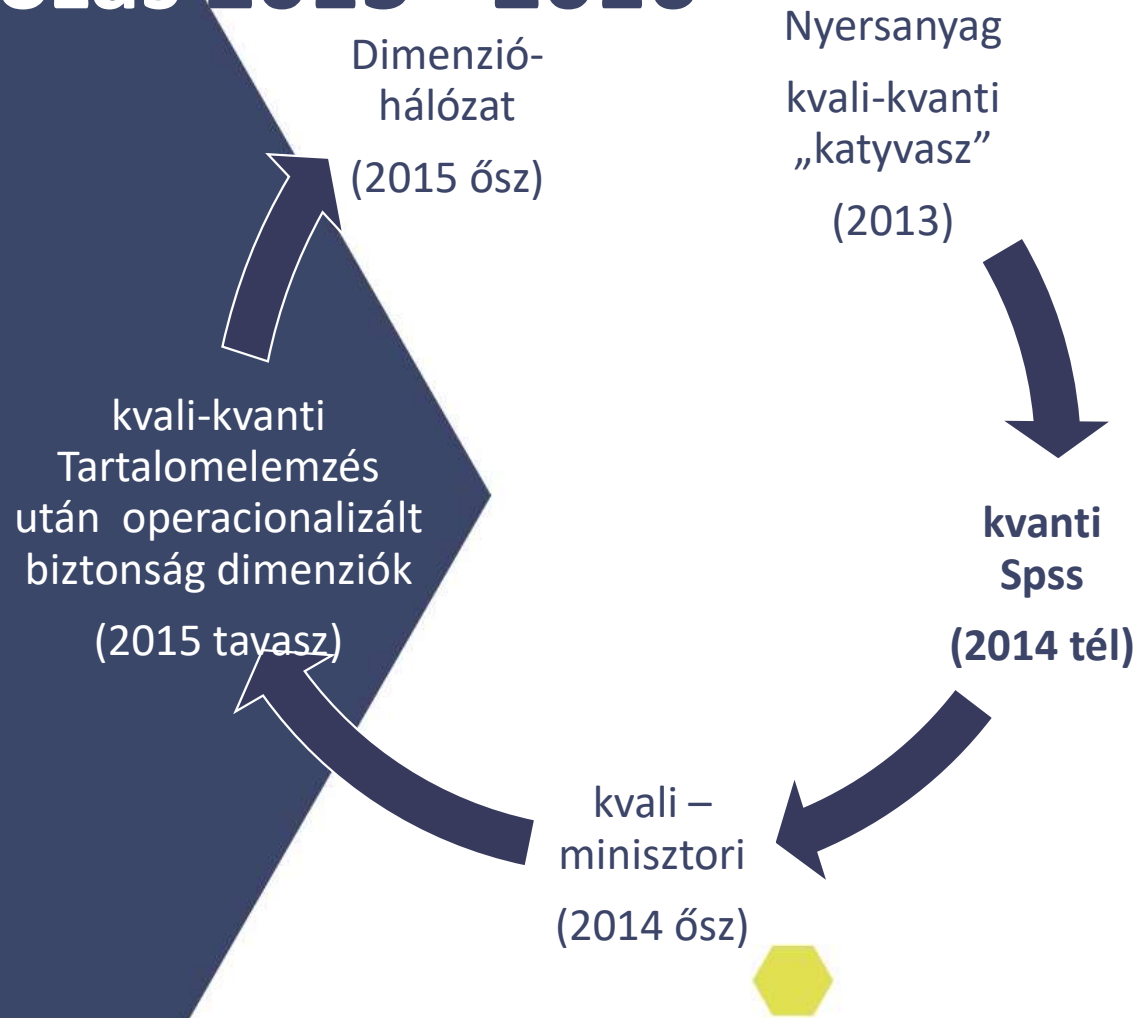
	b16komp4	b16komp5	b17idoh	b18apol	b19ok	b20bejar	b20szop	b21drpr	b22vezet	b23nemdr	b24drism	b25nverv	b25nvern	b26drv	b26dm	b
62	0	volt	a. hazame...	.	baba besár...	igen	nem	igen	nem	egyéb	igen, találk...	kedves	közepes	határozott,...	közepes	Ba
63	0	0	több napig	.	vérzés mia...	.	.	igen	igen	.	igen, vizsg...	határozott,...	közepes	kötelesség...	alacsony	
64	0	0	normális időt	.	.	.	.	igen	igen	.	.	határozott,...	magas	határozott,...	magas	
65	0	0	több napig	.	karjába tro...	.	.	igen	igen	.	.	kedves	magas	kedves	magas	Ba
66	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
67	0	0	normális időt	.	.	.	.	igen	igen	.	.	kedves	magas	kedves	magas	
68	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
69	0	0	normális időt	.	.	.	.	igen	igen	.	.	kedves	magas	kötelesség...	.	St
70	0	0	normális időt	.	.	.	.	igen	igen	.	.	határozott,...	magas	határozott,...	magas	
71	0	0	normális időt	.	.	.	.	nem	.	.	igen, találk...	kedves	magas	kedves	magas	
72	0	0	több napig	.	ünnepek m...	.	.	nem	.	.	először ak...	kedves	magas	kötelesség...	magas	
73	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
74	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
75	0	0	normális időt	.	.	.	.	igen	igen	.	.	kedves	magas	kedves	magas	
76	0	0	normális időt	.	.	.	.	igen	nem	egyéb	először ak...	kedves	közepes	határozott,...	magas	
77	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
78	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
79	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
80	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
81	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
82	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
83	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
84	0	0	normális időt	.	.	.	.	igen	igen	.	.	kedves	magas	kedves	magas	Ba

Data View Variable View

IBM SPSS Statistics Processor is ready

Feldolgozás 2013 - 2016

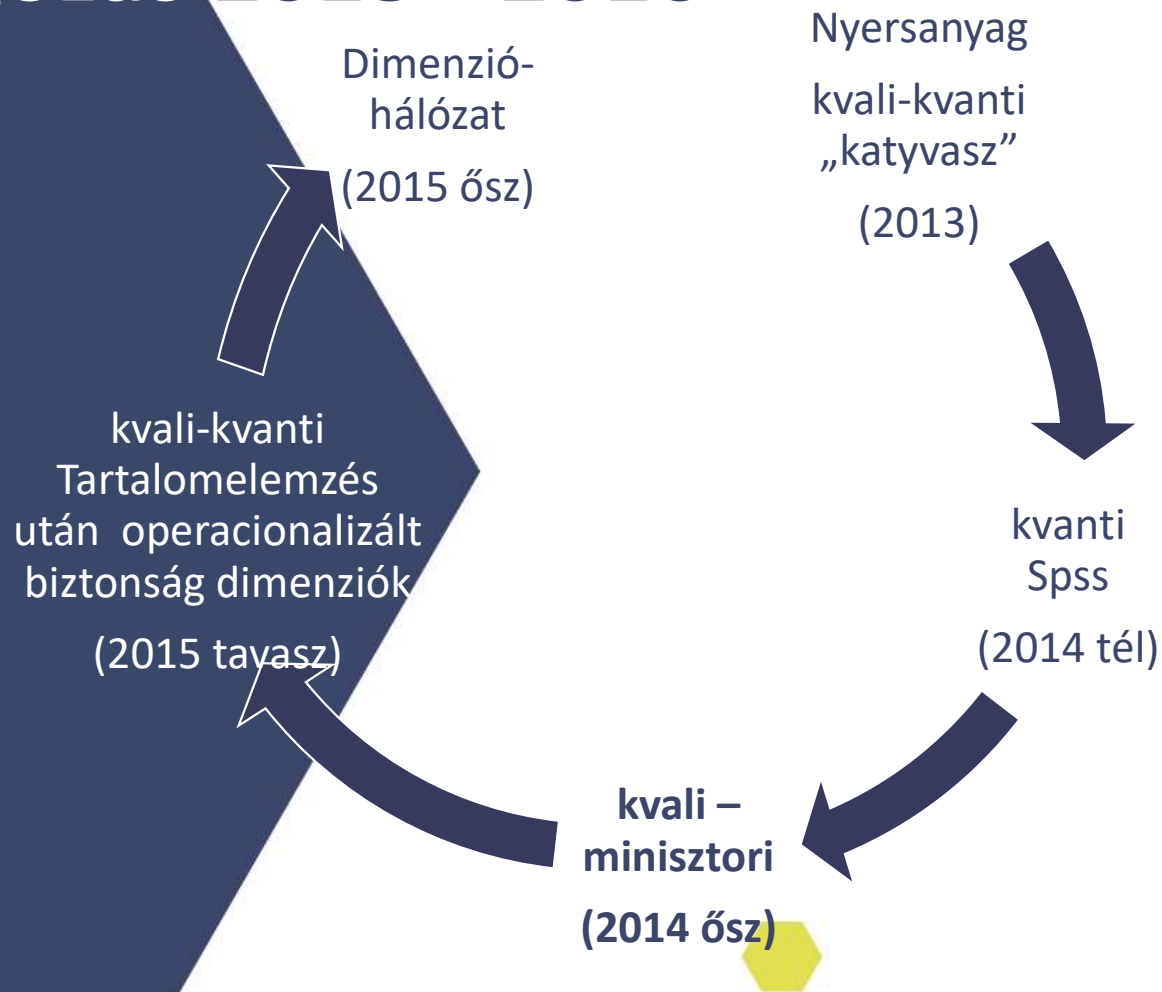
Kvali adatok feldolgozása

- nyitott kérdések:
    1. példa: Tervez-e további gyerekeket?
      - „egy gyerek nem gyerek”
      - anyagi ok
      - családi tradíció, „mi is így nőttünk fel”
      - többet szeretne, de mégsem lesz, ha jön mégis, nem veteti el
      - vágyik még a másik nemre
      - kölcsönhöz vállalták
      - szereti a gyerekeket
- (említi – nem említi)

Feldolgozás 2013 - 2016

Minisztorik

- **11005, Melinda, Százhalombatta**

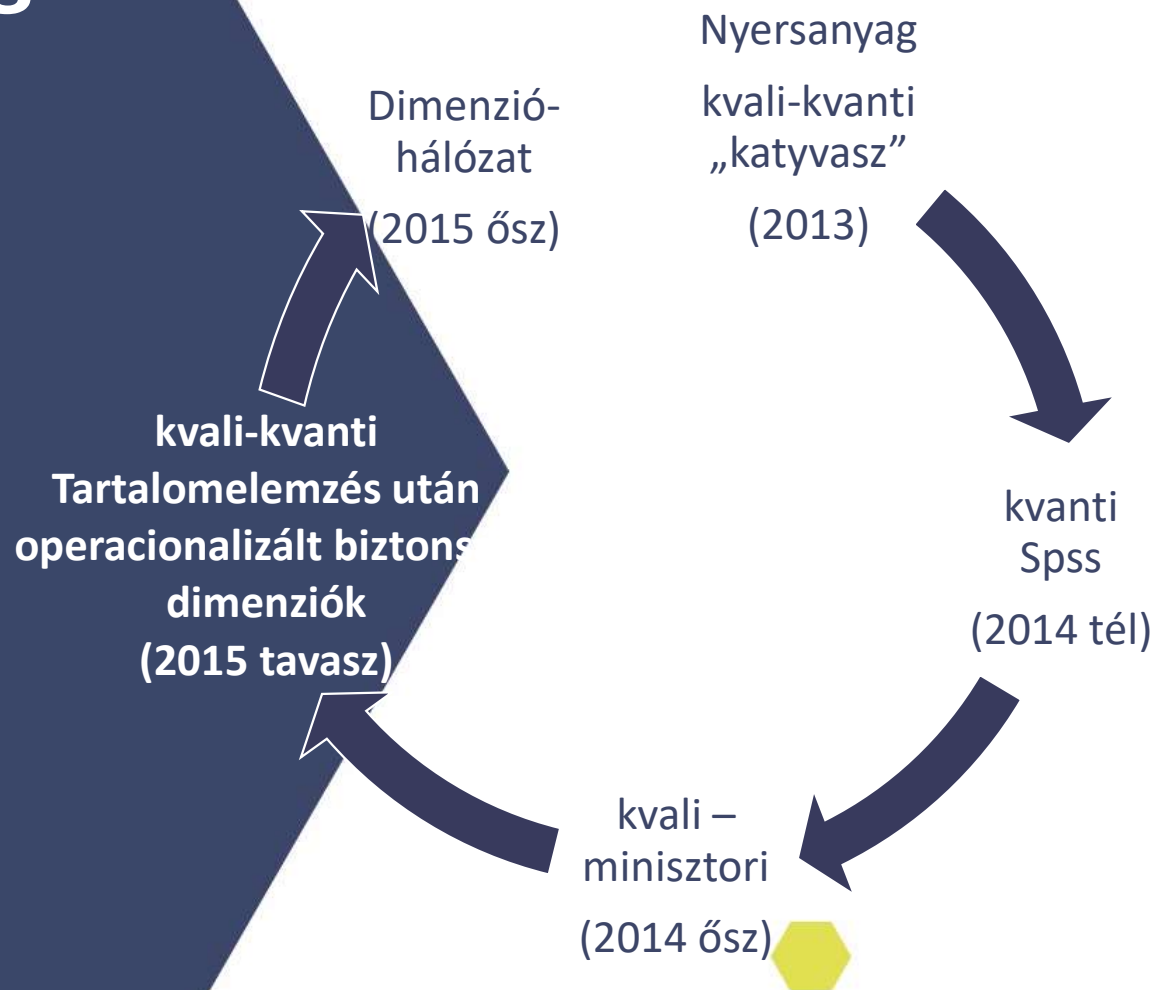
Melinda 22 éves, gyerek ápolóként dolgozik /érettségi a legmagasabb végzettsége/, Százhalombattán él édesapjával, Zoltánnal (58), aki nyugdíjas, de gépészmérnökként dolgozott, felsőfokú végzettséggel.

A lakásban 1968 óta bérlő egy családtagja, befogadták őt. A lakhely 4 szobás 75 m²-es és csak egy részt használnak belőle, de nem terveznek váltani, mert nincs rá módjuk.

Melinda most a 34.-ik hétben van, nem tudja mit érzett, mikor megtudta, hiszen még lett volna ideje elvetetni [*„Jaj, Istenem, nem is tudom, még nagyon nincs ott, ... boldog. Meg volt ez a háttér, hogy még benne vagyok az időben, van úgy öt hetem”*]. Mivel nem akarták és nem is tervezték, ezért felmerült az abortusz lehetősége is [nem volt abortuszbizottság előtt], mindketten rosszkedvűen, elutasítóan álltak hozzá a hír hallatán, de változtak az érzései [*„rosszabb volt, hogy... elítéli azokat, akik elvetetik a gyereket”*], az apuka még mindig *„nem, azóta sem akarja a gyereket”*. Végül *„vallási okokból nem vetette el”*. (...)

Feldolgozás 2013 - 2016

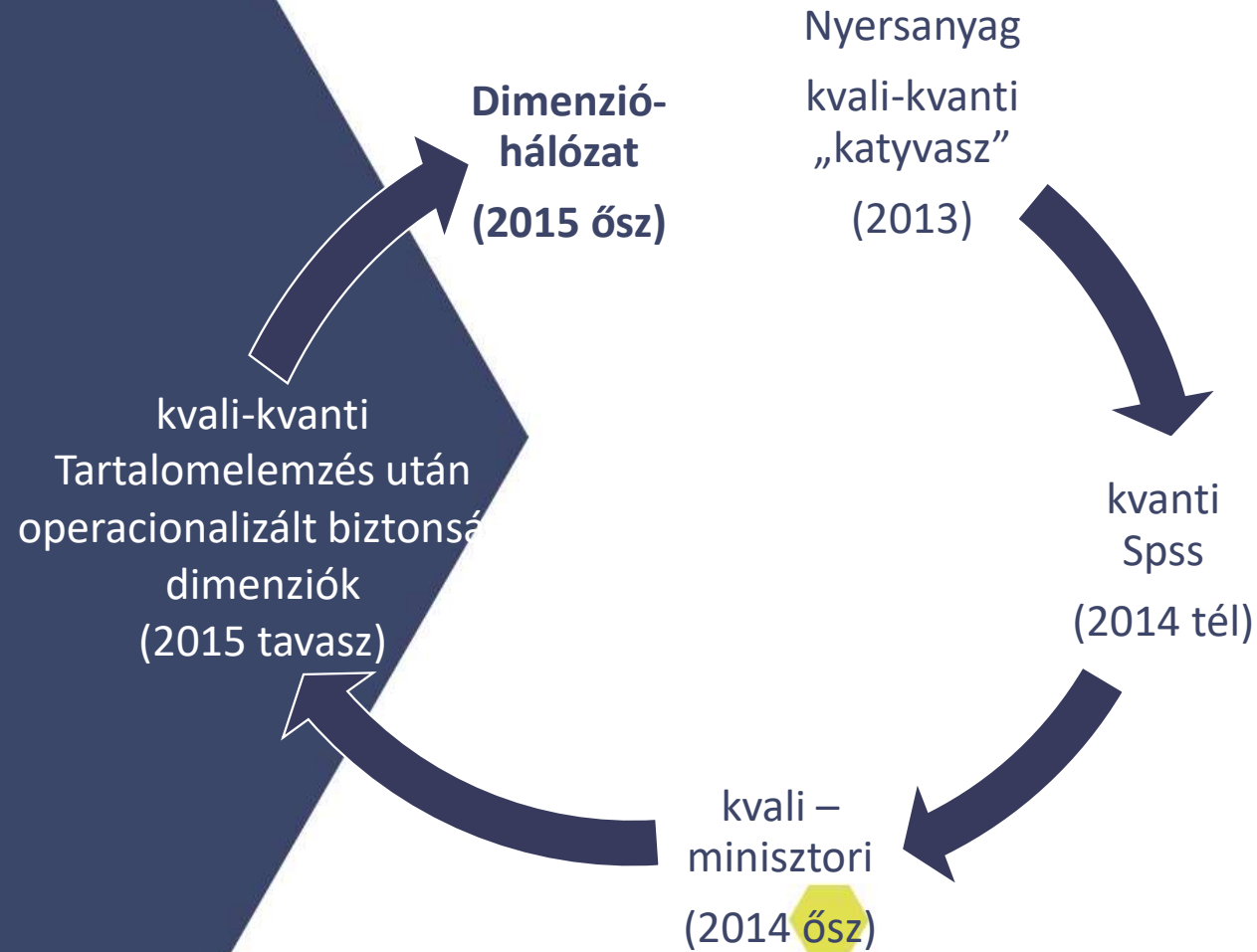
MUNKA	nagyfokú biztonságérzet (++)	erősebb a biztonságérzet (+)	erősebb a bizonytalanságérzet (-)	nagyfokú bizonytalanságérzet (--)
Anya 1989	van munkahelye, jó a közösség, hiányozni fog a szülés után	van munkahelye, de nem kötődik hozzá, nem éli meg veszteségként az otthonlétet	nincs munkahelye, mert a jövőbeli édesanya eleve háztartásbeli és/vagy fiatalkorú	
Anya 2012	van munkája, örömmel tölti el, tanult azért, hogy ide jusson vagy 1989 óta stabilan ugyanazon a munkahelyen dolgozik, az egész munkaerőpiaci jelenlétnek van egy pozitív íve, "hivatásként" éli meg	van munkája, de nem éli meg "hivatásként",	munkanélküli	tartós munkanélküli, kilátások nélkül, negatív történések között megjelenik, nem tervez tanulni vagy váltani, helyzetét reménytelennek érzi
Gyermek 2012	tanul és dolgozik, vagy csak tanul, vagy csak dolgozik, de jövőképpel, olyan helyen, amit szeretett volna, amire büszke, amiért eddig tanult	tanul vagy dolgozik, de ezt külső körülmények (szülői elvárás, tanulmányi eredményei vagy anyagi lehetőségei) alakították	nem tanul nem dolgozik	munkanélküli, nem tanul, amit tanult, az is kényszerpálya volt, elégedetlen vele, de nincs szándékában változtatni

OTTHON	nagyfokú biztonságérzet (++)	erősebb a biztonságérzet (+)	erősebb a bizonytalanságérzet (-)	nagyfokú bizonytalanságérzet (--)
Anya 1989	saját lakásban élnek, elégedettek és nem tervezik a változtatást	saját lakás, bérlemény, szolgálati lakás, házasszálló; tervezik a változtatást, de elégedettek	másokkal együtt élnek, vagy külön, de nagyon rossz feltételek között, nem elégedettek	másokkal élnek együtt, és a viszony terhelt, rossz a kapcsolat a felnőttek között vagy extrém kicsi helyen, zsúfoltan élnek
Anya 2012	volt építkezés, felújítás, elégedettek az otthonukkal, büszkék rá	lakáshelyzet megoldott, néhány esetben egyéb rokon, eltartott velük él, de ez nem okoz gondot	korábbihoz képest rosszabb lakáshelyzet, pl. hitelfelvétel vagy válás következtében	
Gyermek 2012	saját lakás, albérlet, elköltözött, önálló életet kezdett	átmenetileg elköltözött, kollégiumban él, külföldön tanul	szülőkkel (egyik vagy másik szülővel) él	

Feldolgozás 2013 - 2016

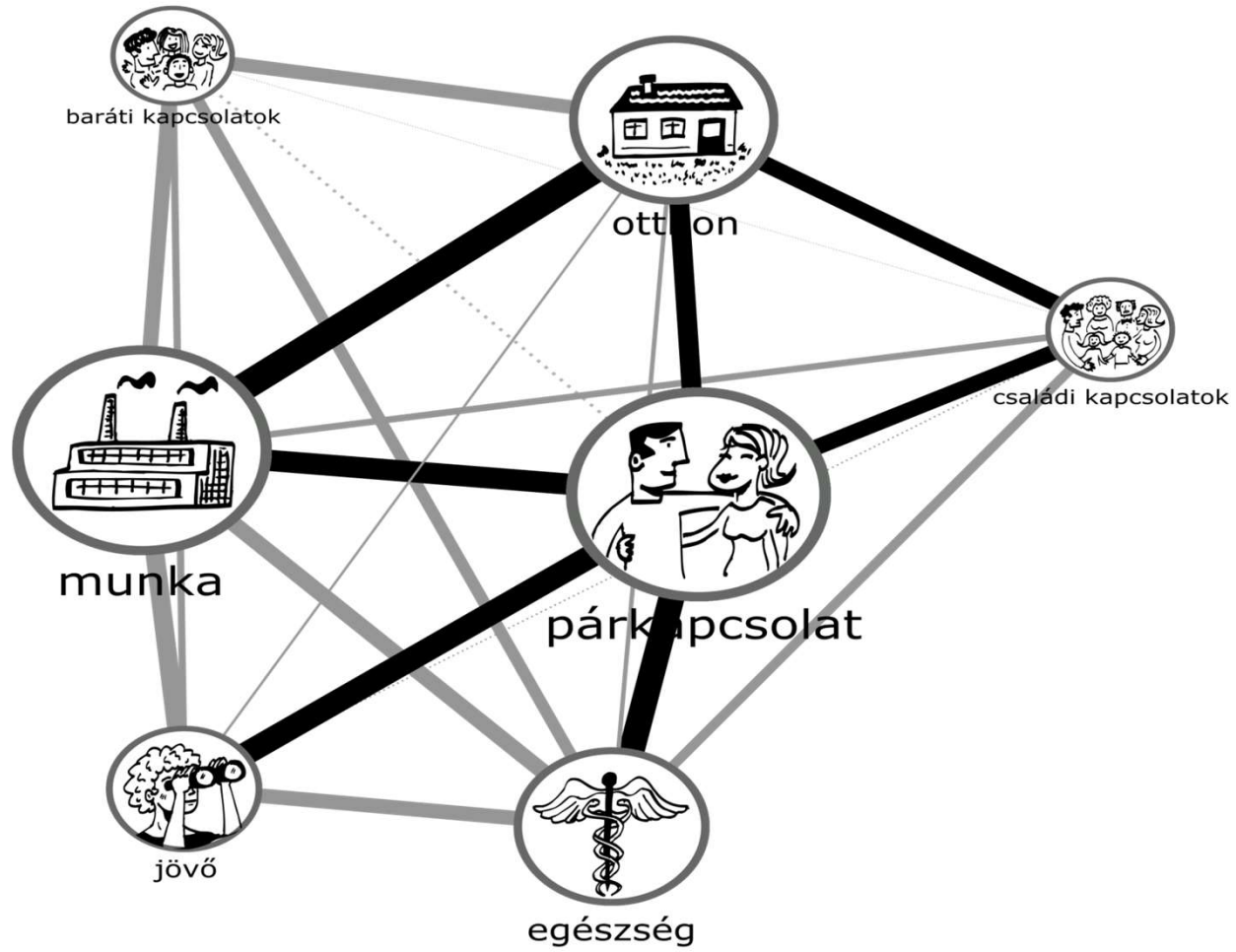

7 dimenzió

https://www.google.com/fusiontables/DataSource?docid=1YC-REqffWNN_0NAMOG0avU479MI8UH4g5-lzwDdC#rows:id=1

Anya 1989

„qualitative researchers spend their entire careers learning and relearning a simple truth: Social scenes will eventually yield their secrets to us, and will do so without our bidding, but only if we take our time, pay our respects, and are willing to lose ourselves for a while”

Bryan C. Taylor, Thomas R. Lindlof

Köszönöm figyelmet!

